

הכשרת הפיקוד הזוטר

אל"מ זאב בר-סבר

• ההשתלמויות חייבות להיות קצרות ותכור פות ;

• את ההשתלמויות יש לקיים בהקף קטן ובמספר מחזוריים — כך שניתן יהיה להוציא מכל יחידת-משנה רבע או שליש מהמפקדים להשתלמות ;

• יש לערוך את ההשתלמויות בתקופות בהן ניתנת פעילות היחידה להתבצע על-ידי חלק מהפיקוד בלבד (לדוגמה, בתקופה בה עוסקת היחידה באימון-גופני או בטופוגרפיה ניתן לשחרר חלק מהמ"כים ל-3—2 ימים).

בטוהני שתגובת הקוראים הנוגעים בדבר תהיה: דברים אלה אינם חדשים !

אם כך — מדוע לא ביצענו אותם עד כה במידה מספקת? הייתי מעז להשיב שבמכלול הכשרת הגייסות למלחמה יש לתת עדיפות להכשרת הפיקוד לגבי הכשרת היחידה; ובכל מקרה של התנגשות צרכים בין שניים אלה — יש להעדיף את הכשרת הפיקוד. אם יסכימו אתי אלה האחראים לדבר, בטוהני שניתן יהיה להגיע לשיפור המצב.

אם בשירות-סדיר מוטל המשך הכשרתו של הפיקוד הזוטר על היחידה והעוצבה בלבד, נראה לי שבכוחות-המילואים קיים הכרח בשילוב מתוכנן-מראש של השתלמויות על-ידי מערכת ההדרכה המרכזית, עליהן יש להוסיף השתלמויות קצרות ביותר המבוצעות על-ידי היחידה והעוצבה. לאחרונה נקראים כל קציני חטיבות המילואים של חי"ר להש" תלמויות בביה"ס לחי"ר, בו הם מקבלים, נוסף לחומר הדרוש לעריכת האימון היחידתי, גם הכשרה בנושאים נוספים הדרושים לקיי דומם.

בגלל מספרם הרב של המש"קים מתבצעת תכנית תלת-שלבית, אשר לפיה יעבור בכל שלב שליש מהמערך השתלמות בנושאי-הקל ומתן אש; ולאחר זאת תחל סדרה חדשה של השתלמויות בנושא הטקטי. אמת הדבר כי לגבי השתלמויות במסגרת היחידה וה" עוצבה אין מאפשרים התנאים הקשורים בהק צבת ימי-מילואים פעילות מרובה — אולם לי נראה שגם בתנאים הנוכחיים ניתן לנצל ימי-ההיצבות חודשיים לביצוע השתלמויות בנות יום אחד, פעמיים או שלוש פעמים בשנה.

מטבע הדברים צריך שהשתלמויות אלו תת רכזנה בנושאים הנובעים מצרכיה המיוחדים של העוצבה ושניתן לבצען באמצעים מצומצמים.

העומדת לדיון היא האם במשך שירותו הסדיר מוקנית למפקד הזוטר הכשרה מכוונת נוספת כדי להעלות את רמתו. עם כל מה שנעשה — והרי לעולם לא ניתן לעשות מספיק בשטח זה — הייתי מעז לומר, שהעלאת כושרו ורמתו של המפקד הזוטר בשירות-הסדיר מושגת בעיקר על-ידי הנסיון שהוא רוכש תוך-כדי התעסקותו המקצועית ובהדרכה.

בטרם אפרט את הגורמים המשפיעים על כך, יכול אני לומר בבטחה שאין המצב נובע מהזנחה. היפוכו של דבר! יודע אני שכל מפקד חדש המגיע לעוצבה-סדירה שם לו בראש סדר-העדיפויות את טיפוח שכבת המפקדים ומתכנן בדמיונו סדרת השתלמויות בנושאים שונים הנראים לו כחשובים ביותר לצורך בניית שלד-פיקוד בהתאם לסטנדרטים הנראים לו כמתאימים. אלא שבבואו להגשים את תכניתו נתקל הוא במערכת קשיים הגורמים לו להסתפק בפחות ממה שתכנן מראש.

הבה, אם-כן, נבדוק במשותף את מקור הקשיים ואולי נמצא דרך לשפר את המצב. הקושי הראשון נובע מכך שהן האימונים והן התעסוקה המקצועית נערכים במסגרות קטנות, בהן מועסקים באופן מלא המ"מים והמ"כים, כך שמרבית הודשי השנה עוסק המפקד עם יחידתו ולא ניתן להוציא ממערכת הפעילות השוטפת לצרכי השתלמותו הוא. הקושי השני נובע מכך שבתקופות הביניים הקצרות שבין תעסוקה לאימונים, או בין אימון לאימון, יש הכרח בהכנה של סגל הפיקוד לקראת האימונים העתידיים. הכנה זו מבוצעת אף היא, על פי רוב, בתקופה שהיחידה נמצאת בחופשה או בתעסוקה כמו הכנות למצעד או צעדה וכו'. תוצאת מצב זה מורגשת היטב גם ברמת ההכנה של האימון, שהיא במרבית המקרים אינה מספקת (להוציא את הכנת אימוני הטירונים, ששם ניתן להכין את סגל הפיקוד ביתר יעילות). היות ואין להניח שעומס התעסוקה בעתיד יקטן מזה הקיים, הכרח הוא לבצע את הש" תלמויות המפקדים על-ידי ניתוק המפקד מיחידתו. כדי שהפעילות השוטפת של היחידה לא תיפגע על-ידי הניתוק המוצע, יש לתכנן את ההשתלמויות על פי הכללים הבאים:

מן המוסכמות הוא שכושרה הקרבי של יחידה מושפע רבות מרמת מפקדיה. והכונה היא לכל דרגי הפיקוד. חשיבות יתר נודעת להשגת רמה גבוהה של הפיקוד הזוטר — המ"כ והמ"מ; ושתי סיבות לכך. האחת: דרגי-פיקוד אלה באים במגע ישיר עם חיילים ומשפיעים עליהם על-ידי דוגמה אישית; השניה: מספרם של אלה בכל יחידה הוא גדול יותר משל המ"פים והמג"דים. אין לשמור על רמה על-ידי החלפה או הכשרה נוספת של מג"ר או מ"פ, אלא באמצעות פעולה המקיפה עשרות רבות של מפקדים. הכשרת-היסוד המוקנית לשכבת-מפקדים זו קובעת לא במעט את רמתם וכושרם של המפקדים ואין לי כל ספק בכך שטיבה של ההכשרה מבחינת נושאי-הלימוד, דרכי-ההדרכה ומשך הלימוד משפיעים במידה ניכרת על טיבו של המפקד. אך מכיון שאין בכונתנו לדון ברשימה זו במכלול הנושאים המרכיבים את הכשרתו של המ"כ והמ"מ, מוכן אני להניח מראש שהכשרת-היסוד למ"כ ולמ"מ ניתנת בצורה הטובה ביותר ומשיגה את מירב ההצלחה. אולם, האם ניתן להסתפק בהכשרת היסוד הניתנת בקורסים אלה לגיבוש דמותו ורמתו של המ"כ והמ"מ? שאלה זו הנה כמובן שאלה רתורית, שכן אין חולקים על כך שהן שמירת הכושר והרמה ההתחלית של המפקד והן העלאת רמתו מחייבות טיפול רצוף לאורך כל תקופת שירותו הצבאי.

עשניגשים לבחון סוגיה זו בצורה חייבים להתחסל לשוני הקיים בתנאי השירות של המפקדים מבחינת החיל ואופי השירות — סדיר, קבע או מילואים וכו'; וכל נסיון לקבוע דפוסיים חייב להביא בחשבון הבדלי גונים אלה.

נסקור תחילה את המצב הקיים.

הכשרת-היסוד למ"כים והמ"מים ניתנת בש" רות-הסדיר. פליטת השירות-הסדיר מכינה באור פן שוטף את מערך המילואים, יוצאים מכלל זה חלק ממפקדי המחלקות המקצועיים המ" קבלים את הכשרתם למקצועות אלה בתקופת שירותם במילואים.

יהא עלינו לבחון תחילה את המצב הקיים בשירות-הסדיר (קרי: שירות-חובה) ולאחר מכן את המצב במילואים. השאלה הקונקרטי